

Diskusné fórum CSP/CMP I. Právomoc, príslušnosť a ich skúmanie; kompetenčné konflikty a ich riešenie; skúmanie právomoci v cezhraničných sporoch najmä podľa Nariadenia Brusel I bis (4.6.2018).

Zápisnica je anonymizovaným a štylisticky upraveným prepisom diskusie. Nepredstavuje úplný a doslovný prepis diskusie. Jej prílohou je aj súbor otázok, predložených súdmi na diskusiu.

Po privítaní účastníkov diskusného fóra, oboznámením s priebehom diskusného fóra, predstavením panelistov boli uvedené problémové body a okruhy diskusie:

- ustálenie právomoci a príslušnosti, otázka čo, kedy a v akom rozsahu skúmať a
- vecná diskusia o jednotlivých otázkach právomoci a príslušnosti.

Spojila sa téma vnútroštátnych predpisov ako aj medzinárodného práva procesného. Medzinárodné právo procesné je však iba doplnkovou témou. Zaujímá nás ustáľovanie medzinárodnej právomoci vo vzťahu k vnútroštátnej príslušnosti.

Otázka času ustáľovania podmienok konania okolnosti pre posúdenie právomoci a príslušnosti. Otázka znie aká je postupnosť skúmania právomoci a príslušnosti konania.

- V rámci medzinárodnej právomoci vznikol zaujímavý dotaz, že čo v prípade ak sa nám počas konania mení právna kvalifikácia uplatneného nároku, respektíve dochádza k zmene účastníkov. Medzinárodnú právomoc ustáľujeme podľa právnej kvalifikácie. Vznikla otázka, že máme žalobu v ktorej vyzerá, že je uplatnený nárok zo zmluvy, pričom táto charakterizácia vyvoláva určitú medzinárodnú právomoc, ale následne v priebehu konania sa zistí, že to nie je celkom zmluvný nárok, možno je to vecný alebo mimozmluvný nárok. Alebo je situácia, že máte viacero žalovaných a len z dôvodu jedného žalovaného je daná medzinárodná právomoc Slovenska. V nedávnom rozhodnutí Súdny dvor riešil prípad, kde boli sú žalovaní viacerí a len bydlisko jedného vedie podľa medzinárodnej právomoci na súd daného členského štátu (Slovensko), môže sa stať to, že následne bude žaloba vzatá späť v tomto rozsahu. Otázne bolo, aký má toto späťvzatie vplyv na vašu právomoc? Odpoveď je - žiadnu, v prípade, ak to nie je zneužitie právomoci - ak nie ste schopný identifikovať nejakú dohodu medzi účastníkmi, že zneužívajú Slovenské kritérium právomoci, tak naďalej je daná naša právomoc. Odpadol síce jediný bod, ktorý viazal právomoc konania na Slovensko. Podobne je možno odpovedať na právnu kvalifikáciu. Že, to na základe čoho si vy posudzujete právomoc neskôr príslušnosť, to nie je výsledok zásadného dokazovania a výsledného konania, ale sú to tie veci ktoré vyplývajú zo žaloby, to znamená, to, čo žalobca tvrdí a to, čo sa vám na základe týchto tvrdení darí vyvodiť. Ak žalobca tvrdí, že je to zmluvný nárok a vy ste sa dočítali to isté, tak to máte skúmať ako zmluvný nárok. Ak neskôr zistíte že to nie je zmluvný nárok, tak nejde o zmenu okolností a nevyplýva to na právomoc konať. Otázka znie či platí to isté pri vnútroštátnom pri určovaní právomoci príslušnosti.
- spája sa právomoc a príslušnosť, lebo ak OS BB je výlučne príslušný na prejednávanie sporov priemyselného vlastníctva a súbežne sa žaluje aj nekalá súťaž, pričom pre nekalú súťaž sú príslušné aj iné súdy, a zistia to v priebehu konania, že je tam uplatnené aj právo ochrannej známky, v takomto prípade mali vec postúpiť súdu, ktorý je výlučne príslušný na rozhodovanie týchto vecí napriek tomu, že to zistia v priebehu konania. Rozhodovať o právach k ochranným známkam môže len OS v BB

aj ohľadom iných práv. To je otázka príslušnosti nie právomoci. V jednej žalobe sú dva nároky. Keď si sudca nevšimne presne, že sa uplatňuje jedno aj druhé, alebo z dvoch nárokov a rieši iba nekalú súťaž, tak sa môže stať to, že rozhoduje iba o jednom nároku – len z titulu nekalosúťažného konania. Nevie sa, čo spraví zo zvyškom. Ak je to z titulu ochranných známk, tak sa môže stať, že aj žalobca aj žalovaný majú ochranné známky zapísané a stretávajú sa tam dve práva, ktoré sú rovnocenné. Keď sa žaluje z titulu nekalosúťažného konania, tak ten pohľad na tie dva rovnocenné práva je zase trochu iný. Tam hrá úlohu čas – právo priority – a aj dva nároky, ktoré sú uplatnené z titulu ochranných známk a z titulu nekalosúťažného konania môžu viesť k rôznym záverom toho súdu a k rôznym rozhodnutiam.

- Venujme sa najprv iba otázke, kedy uvedené predpoklady skúmame a v akom rozsahu a čo s nimi počas konania. Súdny dvor EÚ hovorí v medzinárodnom procesnom práve, že fixácia je na začiatku. Z toho čo žalobca tvrdí, fixujeme to v daný čas, ak sa to zmení, je to jedno. Platí to isté aj vo vnútroštátnom práve?
- Diskusia o § 40 - skúma sa príslušnosť počas celého konania.
- Rozdiel medzi medzinárodným právom a našim CSP je, že u nás sa skúma počas celého konania. To znamená, že keď sa pozrieme na ustanovenia v CSP, tak jednoznačne z toho vyplýva, že v priebehu konania, keď sudca dospeje k záveru, že nie je daná kauzálna príslušnosť, musí podľa § 43 ods. 1 postúpiť vec príslušnému súdu bez rozhodnutia a upovedomiť o tom žalobcu. Hovorím o prípade, v ktorom nie je možné nárok rozdeliť.
- jadro otázky nebolo v tom, či to skúmame po celý čas trvania konania, ale či skúmame prípadnú zmenu v tých kritériách, ku ktorým došlo v priebehu konania a o tomto § 40 podľa mňa nie je. Je to o tom, ak som si problém nevšimol na začiatku, mám to skúmať a všimnúť si ho aj o pol roka. Nie je to o tom, že o pol roka mám nanovo skúmať kritériá.
- Vec sa týka toho, že na začiatku konania nebola daná kauzálna príslušnosť.
- Podľa čl. 17 treba tento prípad riešiť individuálne.
- V našej ústave aj v zákone o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom máme ustanovenie o prednosti medzinárodných zmlúv pred vnútroštátnym zákonom. To znamená, pomôžem si rodinnoprávnym nariadením Brusel II, kde je v článku 8 uvedené, že právomoc v rodinnoprávných veciach má súd štátu, kde má dieťa obvyklý pobyt v čase začatia konania. Ak vám medzinárodná právna norma hovorí, že máte to skúmať v čase začatia konania a potom neskôr sa okolnosti zmenia, že obvyklý pobyt dieťaťa za legálne zmení, tak na ten sa už potom neprihliada. Preto chcem apelovať na to, aby ste sa pozerali na medzinárodné zmluvy a potom až na vnútroštátny poriadok.

Otázka: problém kauzálnej príslušnosti a zmeny právneho posúdenia.

- príslušnosť a spojitosť medzi § 40 a § 18. Podstata problému spočíva v tom, že keď zákonodarca rozdelil jednotlivé súdy podľa kauzálnej príslušnosti, tak zrejme jeho vôľa bola taká, aby sa vytvorila špecializácia, po ktorej sa tak prísne volá.
- Podľa § 36 ods. 2 CSP sa príslušnosť určuje podľa okolností v dobe zahájenia konania. Žalobca podáva žalobu kde vymedzuje predmet sporu. Predmet sporu nie je vymedzený iba právnou kvalifikáciou, ktorú žalobca uviedol v žalobe, ale žalobným petitom, v ktorom uplatňuje určitý nárok a skutkovými tvrdeniami, ktorými to odôvodňuje. Právne posúdenie skutkových okolností je vecou súdu. Keď príde v priebehu konania k tomu, že sa zmení náhľad súdu, že pôvodne to mal za nekalosúťažné konanie, tak sa môže stať to, že sa zmení pohľad súdu, že pôvodne to mal za nekalosúťažné konanie.

súťažné, potom to bude považovať za priemyselnoprávne, tak to nie je zmena rozhodujúcich okolností, stále to posudzujem podľa okolností, ktoré tu boli v dobe zahájenia konania akurát sa mi zmenil právny náhľad.

- Napríklad špecializácia kauzálna na pracovné veci, nie všetci civilisti by mali riešiť kauzalitu ale malo by sa to prideliť 3 alebo 4 ľuďom, ktorí by sa tomu naplno venovali. Vtedy sa dosiahne cieľ špecializácie.
- Diskusia o CMP §2 a §5 a zisťovanie príslušnosti počas celého konania, vs. prenesenie príslušnosti.
- Diskusia, či má pri zmene bydliska dieťaťa prísť k zmene príslušnosti. Problém *perpetuácia fori*. A tiež, že riešenie prípadu len na miestne príslušnom súde počas celej doby trvania prípadu. Skúmanie právomoci a príslušnosti sa rieši vždy aj v konaniach, ktoré začnú bez návrhu. §5 CMP by mal predstavovať výnimku zo zásady *perpetuácia fori*. §5 je o skúmaní, a ak dospejeme k záveru, že nie sú splnené podmienky, tak má nasledovať postúpenie veci. Prenesenie miestnej príslušnosti je niečo iné ako postúpenie. §5 nespájajú s prenesením miestnej príslušnosti.

Otázka: Upomínacie konanie. Otázka znie či, je potrebné postúpiť na príslušný súd alebo konať ďalej? Kedy skúmať miestnu príslušnosť pri upomínacom konaní a pri bežnom konaní?

Diskusia: zákon o upomínacom konaní, dôležitosť začatia konania, §11 ods. 3 a 4, Zákon hovorí, že sa vec postúpi príslušnému súdu, pričom je rozhodujúce či sa má posudzovať (otázka posúdenia) v čase postúpenia, či v čase podania žaloby na upomínací súd. Problém je ten, či upomínací súd je povinný skúmať pobyt žalovaného. Rozhodný čas by mal byť čas postúpenia. Problém s nedoručením korešpondencie a riešením sídla žalovaného, okamih skúmania príslušnosti – najskôr vtedy keď podá návrh/žalobu v pokračovaní konania ,

Otázka: Pravidlá právomoci. Ako postupovať pri nedôvodnej námietke nedostatku (vnútroštátnej) právomoci súdov? CSP § 42 určuje zjednodušený postup pri nedôvodnej námietke. Inštančné samostatné rozhodnutie (medzinárodná právomoc). CSP vecne by bol rovnaký výsledok ako § 42, ale je možné zastaviť konanie aj samostatne.

- Právomoc súdu vs. správny orgán a podobné telesá. Vzniká otázka, čo v prípade, ak je žiadosť na ustanovenie advokáta adresovaná súdu avšak o tejto žiadosti má rozhodovať centrum. Čo má vlastne súd urobiť? Či má vydať uznesenie o zastavení konania pre nedostatok právomoci alebo postúpiť žiadosť?
- Možné sú 2 varianty, buď príde takáto žiadosť úplne pred začatím konania, pretože sa môžu obrátiť na centrum právnej pomoci na to, aby sa tam vôbec spísal návrh, alebo je žiadosť podaná v priebehu konania. Niektoré KS alternatívy nerozlišovali, odpovedali odpoveďou, nepovažujú to za nejaký návrh, o ktorom treba rozhodnúť rozhodnutím, ani ako otázku, pri ktorej sa rieši právomoc. KS nie je tým orgánom, ktorý by o probléme mohol rozhodnúť. Odkázali na centrum právnej pomoci listom.
- Je dôležité podanie posúdiť podľa obsahu, že čo v skutočnosti v tej žiadosti je uvedené. Podľa obsahu to nie je návrh na ustanovenie tak vždy odpisujeme v tomto smere listom, že máte možnosť v určenej lehote a ešte sa aj opýtame centra, či tam nie je evidovaná nejaká žiadosť. Treba sa v tomto smere informovať. Ak niekto žiada súd o pridelenie advokáta, nie som si istá, či je postup odpovedania listom správny.
- V tejto súvislosti máme ustanovenie v správnom súdnom poriadku §71 ods. 2 kde by bol veľký problém, preto sa prikláňam k riešeniu posdiť podanie podľa obsahu.

Otázka: Do akej miery vychádza všeobecný súd z toho čo rozhodol iný orgán? Či má všeobecný súd právomoc rozhodnúť o veci, o ktorej už rozhodol správny orgán alebo by mohol rozhodnúť správny orgán?

- V súčasnej dobe je tá otázka upravená v §194 CSP predtým §135. Tam sa rozlišovali dva prípady. Prvý odsek sa zameriava na rozhodnutie o trestnom čine, priestupku, inom správnom delikte a osobnom stave a tam sa hovorí, že je súd viazaný takýmto rozhodnutím iných orgánov a druhý odstavec sa zameriaval na iné rozhodnutia a práve na rozhodnutia správnych orgánov, kde sa hovorí že súd vychádza iba z týchto rozhodnutí. Súvisí s tým aj § 193 viazanosť súdov inými rozhodnutiami. V ČR sa diskutuje o obmedzení záväznosti rozhodnutí iných orgánov.

Diskusia o zásade kompetenz-kompetenz, resp. jej negatívneho účinku. Negatívny účinok Kompetenzkompetenz, hovorí o tom že ak je podaná žaloba na všeobecný súd a druhá strana namietne nedostatok právomocí tohto súdu z dôvodu, že je uzatvorená rozhodcovská zmluva alebo doložka, tak všeobecný súd nemá právomoc rozhodovať o tejto námietke, ale jednoducho konanie má zastaviť a potom žalobca má možnosť do 30 dní - napriek tomu, že neuznáva právomoc rozhodcovského súdu, lebo podáva žalobu na všeobecný súd – žalobca môže do 30 dní podať žalobu na rozhodcovský súd a môže tento žalobca v rozhodcovskom konaní podať námietku nedostatku právomoci tohto rozhodcovského súdu, ktorý o tom bude rozhodovať.

Otázka: Právomoc na vydanie neodkladných alebo zabezpečovacích opatrení v sporoch s cudzím prvkom? Či môže Slovenský súd vydať predbežné opatrenie, ktoré by malo účinky v zahraničí, teda ktoré by bolo adresované zahraničnému subjektu alebo sa týkalo nejakej transakcií v zahraničí?

- Napríklad zmluva s bývalou Juhosláviou, voči Srbsku, neobsahuje ustanovenia, takže v podstate predbežné opatrenie, ktoré je vydané na území Slovenska a tým súdom, ktorý nemá právomoc v merite veci, teda vo veci samej, tak to predbežné opatrenie je uplatniteľné len na území Slovenska. Pokiaľ by predbežné opatrenie vydal ten súd, ktorý má právomoc aj v merite veci v danom spore tak takéto predbežné opatrenie je možné za určitých okolností vykonať aj v inom štáte, ale sú tam stanovené podmienky minimálne, že musí byť to predbežné opatrenie doručené tomu účastníkovi voči, ktorému sa to predbežné opatrenie uplatňuje. Voči Srbsku neviem konečnú odpoveď, ale prikláňala by som sa k tomu názoru, že ak to predbežné opatrenie vydal Slovenský súd, ale meritórne v tej danej veci mal vydať rozhodnutie Srbský súd, tak to predbežné rozhodnutie Slovenského súdu by bolo vykonateľné na území Slovenska. Ak sa to jednalo na záložné právo na nehnuteľnosť, tak to vyzerá na právomoc Srbského súdu, čiže tam, kde leží nehnuteľnosť, nie len právomoc čiže jurisdikčné kritérium ale aj výber rozhodného práva by potom odkazoval na Srbské právo.
- Podľa iného názoru je možné nariadiť predbežné opatrenie aj na úpravu vzťahov v cudzine. Nebráni tomu v zmysle rozsudku Súdneho dvora ani výlučná právomoc, ale také rozhodnutie bude vykonateľné len na území štátu pôvodu, inde len po jeho uznaní.
- Doplnila by som, že predmetom sporu nebolo ani vecné ani záložné právo. Bol to majetkový spor, čiže bežný nárok, čiže aj z toho sme vychádzali, že keby bolo predmetom sporu záložné právo napríklad alebo keby sa tá dohoda o prejednaní veci okresným súdom Lučenec týkala zmluvy, ktorá by sa týkala nehnuteľností akýmkoľvek spôsobom, tak by sme možno trochu zauvažovali. Ale nebolo to, nesúviselo to žiadnym spôsobom predmet sporu s nehnuteľnosťami. Tak sa nám zdalo, že rozhodnutie by nebolo vykonateľné v tom cudzom štáte a pri uznaní by sa to asi namietalo a nebolo by určite možné ho vykonať. Striktne sme vychádzali z §37b.

Otázka: Trvalý pobyt fyzických osôb vrátane podnikateľov, skutočný pobyt, obvyklý pobyt, bydlisko, význam pre účely právomoci súdov?

- Pre notárov je dôležité vedieť, či mám skúmať trvalý alebo obvyklý pobyt. Určite to nebudem skúmať v každej veci, aby som to spochybňovala, nemám na to dôvod, ak to nespochybni sám dedič, ktorí sa nachádza mimo územia SR a preukázateľne nemám žiadne indície, tak sa uspokojím s tým, že trvalý pobyt je aj obvyklým pobytom.

Diskusia: Riešenie dedičského konania v prospech maloletých. Notár vystupuje ako prvostupňový súd, ak sa s jeho rozhodnutím niekto nestotožní môže namietať a postúpi sa to súdu. Notár prihliada na rodinnú situáciu.

Miestna príslušnosť

Otázka: Prvá otázka je miestna príslušnosť pri neodkladných a zabezpečovacích opatreniach. Môže byť prejednávaná na inom súde ako vec sama?

- Komentár v tomto prípade z môjho pohľadu nie je zákon. Komentár hovorí príslušný okresný súd, to znamená, že určuje vecnú príslušnosť, ale to čo bolo v OSP, kde bolo povedané príslušným je súd, ktorý je príslušný na rozhodnutie veci samej zo zákona vypadlo. A vypadlo to z toho dôvodu, že máme neodkladné opatrenia, si myslím. Kde nemusí nasledovať vec sama.
- Ja mám len skúsenosť, že okresné sudy k tomu pristupujú po starom.
- Podľa jedného názoru, musí to byť ten súd, ktorý je príslušný v rozhodnutí vo veci samej s ohľadom na možnosť potom zrušiť neodkladné opatrenie pokiaľ odpadnú dôvody, ktoré viedli k jeho nariadeniu. Ten, kto to týmto argumentoval, tvrdil, že je nepredstaviteľné, že predbežné alebo neodkladné opatrenie nariadil okresný súd A a rušil ho okresný súd B, ktorý potom viedol tú vec samu.
- skúsme si pozrieť § 354, ktorý je spoločným ustanovením ku celej časti, ktorá sa týka osobitných procesných postupov a hovorí o tom, že sa primerane použijú všeobecné ustanovenia o konaní ak nie je ustanovené inak. Tým pádom by sa uplatnili aj všeobecné ustanovenia o príslušnosti.

Otázka: Postup súdu podľa §42 CSP a aspekty hospodárnosti. Či §42 nevykladať spôsobom, ktorý by umožnil samostatné rozhodnutie a nie len, že súd naňho neprihliadne a spor prejedná a rozhodne, a to v situácií, keď to vyžaduje hospodárnosť konania. Z predchádzajúcej debaty vyplynulo, že súd vždy buď konanie zastaví alebo hoci sa mylí a bude rozhodovať vo veci samej. A hoci by z dôvodu hospodárnosti možno za podmienky, že sa naozaj mylí a to odvolacie konanie nedostatok odhalilo, že si zle posúdil miestnu príslušnosť, tak možno by bolo možné uvažovať o samostatnom uznesení pozitívnom o existencii príslušnosti, ktoré však nie je napadnuteľné opravným prostriedkom – preto to je v podstate vec vyriešená.

Otázka: Osobitná miestna príslušnosť v spotrebiteľských veciach a vymedzenie spotrebiteľského sporu? Diskusia o tom, že vymedzenie spotrebiteľského sporu má určité vlastnosti a osobitná miesta príslušnosť je vymedzená inými kritériami.

Otázka: CMP a miestna príslušnosť vo veciach výživného plnoletých osôb?

- Účastníkmi sú navrhovateľ a osoba, ktorá je podľa návrhu povinná platiť výživné. Aj miestna príslušnosť je všeobecný súd navrhovateľa. Horšie je, keď ide o zrušenie výživného na plnoletú osobu, že kto je potom účastníkom konania, lebo zákon vychádza z toho, že navrhovateľom je ten oprávnený a potom na druhej strane je povinná osoba, ale keď ide o zrušenie výživovacej povinnosti, tak to podáva zase tá povinná osoba (návrh na zrušenie) a tým pádom on je ten navrhovateľ.

- V tomto prípade je jasná medzera v zákone. Účastníkom je iba tá povinná osoba.

Otázka: Problém zisťovania trvalého pobytu FO vrátane podnikateľov a skutočný pobyt? Problém je, keď niekto ide žalovať podnikateľa ako FO, ako má označiť trvalý pobyt takejto FO. Mnohokrát sa to ani nemá ako dozvedieť, keďže miesto podnikania CSP nepozná ako údaj označujúci stranu.

Kauzálna príslušnosť

- Najviac rezonuje zmenkové spore a poddĺžnicke žaloby.
- Ide o súbeh (konkurenciu) kauzálnej príslušnosti podľa ust. § 22 CSP, výlučnej miestnej príslušnosti podľa ust. § 20 písm. c) CSP a príslušnosti určenej osobitným predpisom, konkrétne ust. §109 ods. 1 Exekučného poriadku, ktorý je predpisom lex specialis k CSP. Vo všetkých prípadoch je rovnaký žalobca, pričom žaloby boli podané na Okresnom súde Žilina, ktorý ich listami postúpil iným okresným súdom jednak s poukazom na kauzálnu príslušnosť a jednak s poukazom na uplatnenú poddĺžnicu žalobu. Je fakt, že v týchto veciach sa rozhoduje rozdielne, pretože v niektorých prípadoch krajský súd ako súd nadriadený určil, že ide o miestnu príslušnosť podľa ust. § 20 písm. c) CSP, v niektorých prípadoch to krajský súd predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, čo ani nemohol, pretože podľa ust. § 43 ods. 2 CSP predkladá vždy súd, ktorému bol spor postúpený a ktorý s postúpením nesúhlasí (teda v danom prípade okresný súd). Niektoré senáty na obchodnom kolégiu NS SR to najskôr rozhodovali tak, že spor vrátili listom naspäť okresnému súdu s tým, aby to predložil svojmu nadriadenému súdu, teda krajskému súdu, pretože ide o spor o miestnu príslušnosť. V našom senáte sme boli toho názoru, že má prednosť to, že je to poddĺžnicia žaloba, pretože keby nebolo došlo k exekučnému konaniu, ktoré vo všetkých prípadoch prebieha na Okresnom súde Dolný Kubín, tak takáto žaloba by ani nebola podaná. Následne bolo na obchodnom kolégiu vydané rozhodnutie, ktoré určilo na konanie okresný súd kauzálnu príslušnosť, teda nie je to ujednotené ešte ani u nás.
- Poddĺžnicia žaloba, primárne jej dôvodom je tvrdená zodpovednosť poddĺžníka voči oprávnenému a myslím si, že až druhoradá je to, na čom bol založený vzťah medzi povinným a dlžníkom. Najväčší problém je v definícií kauzálnej príslušnosti zmenkových a šekových sporoch. Nesmie prísť ku konfliktu medzi kauzálnou a miestnou príslušnosťou.
- Diskutovalo sa o možnosti a potrebe zjednotenia rozhodovacej praxe veľkým senátom, ako aj o tom, že široký výklad kauzálnej príslušnosti nemá viesť k popretiu významu pravidiel lex specialis. Argument lex posterior derogat legi priori pri špeciálnej úprave neplatí.
- V ďalšej diskusii bola priblížená česká právna úprava a návrh nového východiska, ktoré nebude obsahovať takú úpravu kauzálnej príslušnosti, keďže vyvoláva nadbytočné problémy.

Otázka: Spor antidiskriminačný a pracovnoprávny.

- Väčšinou sa to stáva tým, že zamestnanci obviňujú zamestnávateľa z diskriminácie najčastejšie z dôvodu ukončenia pracovného pomeru. Otázne je do akej miery má ísť súd do skutkových tvrdení.

Otázka: Podanie na iný miestne nepríslušný kauzálnu príslušný súd? Aplikuje sa pravidlo miestnej príslušnosti?

- Nejde o kauzalitu ale o miestnu príslušnosť kauzálneho súdu.

- Myslím si že tá námietka miestnej nepríslušnosti prichádza do úvahy keď neriešime spor kauzy, kauzálnej príslušnosti, ale normálnu obyčajnú miestnu príslušnosť. Tak áno, ale keď máme už kauzálnu príslušnosť danú zákonom a príde vec na OS do Žiliny namiesto OS Banská Bystrica, ktorej predmetom je napríklad tá zmenka, tak OS Žilina si myslím, že to automaticky postúpi OS BB bez toho, aby riešil nejakú námietku príslušnosti miestnej. Stále je to kauzálna príslušnosť. Je to problém miestnej príslušnosti, ale prednosť má kauzálna.
- Diskusia o tom, že v prípadoch konkurujúcej kauzálnej príslušnosti viacerých súdov neexistuje pravidlo o ich miestnej príslušnosti.

Otázka: Prenesenie príslušnosti podľa CMP. Vztahuje sa aj na konanie ustanovenia opatrovníka, v konaniach vo veci spôsobilosti na právne úkony?.

- Prezentovaný bol názor, že pri obchodnom registri je to jednoducho nevyhnutnosť, aby sa nejakým spôsobom riešilo prenesenia príslušnosti, avšak je to technický problém, že sa nedá prepojiť. Nevieme určiť, či je to úmysel zákonodarcu alebo je to len medzera.

Otázka k funkčnej príslušnosti: Neprípustné odvolanie – môže súd zastaviť konanie pre nedostatok funkčnej príslušnosti?

- Podľa obsahu je to odvolanie. Strana sa snaží pôvodné rozhodnutie zmeniť, alebo dosiahnuť iné rozhodnutie, čiže je to na odmietnutie ako neprípustné.
- Ja vychádzam z § 34, kde sa definuje, že o odvolaní rozhoduje KS, ak tento zákon neustanovuje inak. Kde je napísané, že proti súdu 1. stupňa o odvolaní, a z toho sa dá vyvodiť odmietnutie takého návrhu.

Moderátor poďakoval zúčastneným za účasť a uzatvoril diskusný seminár.

Príloha: Otázky predložené súdmi

I. Právomoc súdu SR vo veci rozvodu manželstva

Konanie o rozvod bezdetného manželstva navrhovateľky so štátnym občianstvom SR, bývajúcej od roku 2013 v SR s manželom, občanom Srbska a zároveň občanom SR, bývajúcim v Srbsku začalo na súde prvej inštancie sa dňa 25. 08. 2017

Súd prvej inštancie mal za to, že v zmysle článku 26 ods. 2 zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federatívnou republikou Juhosláviou o úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach zo dňa 20. 01. 1964 publikovanou ako vyhláška č. 207/1964 Zb. (ďalej aj „vyhláška“), ktorá bola uzatvorená s Juhosláviou (teda aj s nástupníckym štátom Srbskom) nemá právomoc konať vo veci, keďže informáciu o tom, že manžel navrhovateľky je zároveň občanom SR nemal. Udelenie občianstva SR manželovi 2 dni pred začatím konania o rozvod manželstva bolo preukázané až v odvolacom konaní.

Navrhovateľka aj jej manžel mali v čase začatia konania štátne občianstvo Slovenskej republiky. Senát zvažoval, či sa jedná o vec s cudzím prvkom, keď obaja manželvia sú štátnymi občanmi SR, ale manžel navrhovateľky je aj štátnym občanom Srbska a má tam bydlisko (na Slovensku má len evidovaný trvalý pobyt) a či je namieste skúmanie právomoci súdu SR podľa nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 alebo je toto nariadenie aplikovateľné len na posúdenie právomoci medzi členskými štátmi EÚ a Srbsko členom EÚ nie je.

Po porade s odborom medzinárodného práva súkromného Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky došiel odvolací súd k názoru, že do úvahy prichádza jurisdikcia slovenského súdu založená podľa ustanovenia čl. 26 ods. 1 dvojstrannej Zmluvy medzi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federatívnou republikou Juhosláviou o úprave právnych vzťahov v občianskych, rodinných a trestných veciach (Belehrad, 20.01.1964) a právomoc súdu SR sa v tomto prípade nebude spravovať Nariadením Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje Nariadenie (ES) č. 1347/2000. Skutočnosť, že manžel navrhovateľky je aj slovenským štátnym občanom, dáva podľa čl. 26 ods. 1 zmluvy možnosť na založenie právomoci slovenského súdu a na určenie miestnej príslušnosti slovenského súdu sa použijú kritéria ustanovené slovenským právnym poriadkom.

Bol postup a názor odvolacieho senátu správny ?

II. Rozhodnutie o žiadosti na ustanovenie advokáta

Oprávnenie rozhodnúť o ustanovení advokáta strane sporu, resp. účastníkovi konania zveril zákon č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. Centru právnej pomoci, ktoré ako štátna rozpočtová organizácia, ktorá poskytuje právnú pomoc svojimi zamestnancami, určenými advokátmi a mediátormi. Sídлом Centra právnej pomoci je Bratislava.

Je potrebné o žiadosti na ustanovenie advokáta adresovanej súdu v rámci konania vo veci samej rozhodnúť uznesením o zastavení konania o ustanovenie advokáta pre nedostatok právomoci podľa § 10 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku alebo len postúpiť túto žiadosť Centru právnej pomoci do Bratislavy, ktoré určí na vybavenie žiadosti miestne príslušnú pobočku, či len § 160 poučiť stranu o možnosti obrátiť sa so žiadosťou na ustanovenie advokáta na centrum právnej pomoci ?

III. Zásada perpetuatio fori

Aplikuje ust. § 36 ods. 2 CSP (zásada perpetuatio fori) vzhľadom na znenie § 5 CMP subsidiárne aj na konania podľa CMP v prípadoch, keď sa počas konania zmení bydlisko, či trvalý pobyt účastníka (v závislosti od druhu konania podľa CMP) ako kritérium rozhodné pre určenie miestnej príslušnosti súdu, alebo je § 5 lex specialis nielen k ust. § 41 CSP, ale aj k ust. § 36 ods. 2 CSP ?

Napr. pri konaní vo veciach osvojenia je v kritériu miestnej príslušnosti uvedený aj moment, ku ktorému sa má skúmať (viď § 136 CMP), pri iných konaniach podľa CMP sa tento moment neuvádza. Otázka teda znie, či sa má § 5 CMP na rozdiel od § 41 CSP (a prípadne § 36 ods. 2 CSP) vykladať tak, že umožňuje postúpenie veci počas konania, ak sa počas konania zmení bydlisko, či trvalý pobyt účastníka, ak v kritériu miestnej príslušnosti nie je uvedený moment, ku ktorému sa má skúmať, alebo je ustanovením § 5 CMP myslené len toľko, že súd skúma miestnu príslušnosť ex offio, t.j. aj bez námietky účastníka síce počas celého konania, ale podľa stavu v čase začatia konania v zmysle § 36 ods. 2 CSP a tento rozhodujúci moment je napr. v 136 CMP len uvedený duplicitne.

Ak by bolo možné postupovať vec počas celého konania, ak sa zmení bydlisko, či trvalý pobyt, ustanovenie § 112 ods. 2 CMP o prenesení miestnej príslušnosti ako výnimka zo zásady perpetuatio fori vo veciach starostlivosti súdu o maloletých by sa javilo ako nadbytočné. Taktiež CSP v ust. § 40 uvádza, že súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania, pričom súčasne platí § 36 ods. 2 CSP o tom, že príslušnosť sa určuje podľa okolností v čase začatia konania; takto určená príslušnosť trvá až do skončenia konania.

IV. Prenesenie príslušnosti

a) Na rozdiel od predchádzajúceho procesného kódexu – Občianskeho súdneho poriadku, nebola do CMP prevzatá v konaní o ustanovení opatrovníka odkazová norma § 193 OSP o obdobnom použití ustanovení upravujúcich konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, v dôsledku čoho vyvstal v aplikačnej praxi problém, či je možné ust. § 112 ods. 2 CMP o prenesení miestnej príslušnosti používať v konaní o ustanovení opatrovníka podľa CMP (ktoré nadväzuje napr. na konanie o spôsobilosti na právne úkony), keď na to nie je v CMP zákonný podklad. V konaní podľa OSP ust. § 193 odkazovalo na § 176 až 180, pričom možnosť prenesenia miestnej príslušnosti vyplývala z ust. § 177 ods. 2 OSP. Dôvodová správa k CMP v tejto otázke mlčí. Smyčková, R., Števíček, M., Tomašovič, M., Kotrecová, A. a kol. Civilná mimosporový poriadok. Komentár. 1. Vydanie. Bratislava: C. H. Beck, na strane 859 – 860 rieši možnosť prenesenia príslušnosti len v prípadoch, keď je potrebné ustanoviť opatrovníka maloletému. Zároveň však uvádza: „*Prenesenie súdnej príslušnosti nie je možné využiť všeobecne v konaní o ustanovení opatrovníka.*“ Vystáva pochybnosť vyplývajúca zo znalosti predchádzajúcej právnej úpravy, či bolo úmyslom zákonodarcu

oklieštit' prenášanie príslušnosti len na konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých, pod ktoré spadá aj opatrovníctvo maloletého (§ 111 písm. f) CMP), alebo sa jedná o medzeru v zákone a súd má analogicky aplikovať právnu normu upravujúcu právnu vec čo do obsahu a účelu najbližšiu v zmysle článku 3 ods. 1 základných princípov CMP tak, že ustanovenia piateho dielu prvej hlavy druhej časti CMP upravujúce konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých sa majú obdobne použiť aj na opatrovnícke konanie. Povahovú blízkosť právnych noriem upravujúcich konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých čo do obsahu a účelu s konaním o ustanovenie opatrovníka osobe obmedzenej v spôsobilosti na právne úkony by bolo možné vidieť v tom, že postavenie maloletého dieťaťa je z hľadiska spôsobilosti na právne úkony obdobné (aj keď vyplývajúce zo zákona - § 9 Občianskeho zákonníka) ako u osoby, u ktorej je spôsobilosť na právne úkony obmedzená rozhodnutím súdu. Tak maloletý, ako aj osoba obmedzená v spôsobilosti na právne úkony majú (zákonného) zástupcu – maloleté dieťa v zásade rodiča, osoba obmedzená v spôsobilosti na právne úkony súdom ustanoveného opatrovníka.

b) V úprave konania o spôsobilosti na právne úkony podľa § 231 a nasl. CMP by bolo vhodné zakomponovať možnosť prenesenia príslušnosti na iný súd (ako v prípade konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých podľa § 112 ods. 2 CMP), vzhľadom na primerané použitie ustanovení § 188 ods. 1 až 4 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. o vedení spisov, kedy každý návrh na začatie konania týkajúci sa osoby s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony sa predchádzajúci právoplatne dokončený súdny spis natrvalo pripojí k novému návrhu.

V. Schválenie právneho úkonu maloletého dediča

Ustanovenie § 161 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku, podľa ktorého v konaní o dedičstve poverí súd notára, aby vo veci konal a rozhodoval, si niektoré súdy vysvetľujú tak, že notár v konaní o dedičstve rozhoduje o všetkých otázkach vrátane schválenia právneho úkonu maloletého dediča alebo občana s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony. K tomuto záveru dospeli na základe ustanovenia § 160 ods. 2 C. m. p., podľa ktorého, ak je maloletý dedič účastníkom dohody podliehajúcej schváleniu súdom, môže rozhodnúť súd o schválení právneho úkonu maloletého dediča a o schválení dohody jedným uznesením. Za podstatné považujú, že sa o schválení právneho úkonu podľa § 160 ods. 2 C. m. p. môže rozhodnúť uznesením, nie rozsudkom.

Senáty občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Banskej Bystrici sa naopak zhodujú v názore, že právny úkon maloletého alebo nesvojprávneho v dedičskom konaní nemôže schvaľovať notár v rámci dedičského konania, ale je potrebné, aby notár predložil vec na schválenie právneho úkonu súdu, ktorý v osobitnom konaní v registri „P“ alebo „Ps“ rozhodne o schválení právneho úkonu rozsudkom v zmysle § 120 ods. 1 C. m. p.. Podľa názoru odvolacieho súdu ustanovenie § 160 ods. 1 C. m. p., podľa ktorého na schválenie právneho úkonu maloletého dediča je príslušný súd konajúci o dedičstve určuje iba miestne príslušný súd (súd konajúci o dedičstve namiesto súdu podľa bydliska maloletého) a nie, že by schválenie právneho úkonu mal na základe poverenia notára ako súdneho komisára uskutočniť notár.

Otázka: Ktorý názor je správny?

VI. Skúmanie miestnej príslušnosti v upomínacom konaní

Dňa 01. 02. 2017 nadobudol účinnosť zákon č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „ZoUK“). Na konanie v zmysle § 2 uvedeného zákona je kauzálné príslušný Okresný súd Banská Bystrica.

§ 10 ods. 3 ZoUK upravuje otázku príslušnosti súdu, ak nebolo možné doručiť platobný rozkaz žalovanému do vlastných rúk a žalobca navrhol pokračovanie v konaní.

„Ak žalobca v lehote podľa odseku 1 podá návrh na pokračovanie v konaní, platobný rozkaz sa zrušuje, súd postúpi vec do piatich pracovných dní súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku a žalobcu o tom upovedomí. Ak príslušným na jej prejednanie je súd podľa § 2, súd žalobcu upovedomí o pokračovaní v konaní.

§ 14 ods. 3 ZoUK upravuje otázku príslušnosti súdu, ak bol podaný odpor a žalobca následne podal návrh na pokračovanie v konaní.

Ak žalobca v lehote podľa odseku 1 podá návrh na pokračovanie v konaní, súd postúpi vec do piatich pracovných dní súdu príslušnému na jej prejednanie podľa Civilného sporového poriadku a strany o tom upovedomí. Ak príslušným na jej prejednanie je súd podľa § 2, súd strany upovedomí o pokračovaní v konaní.

V tejto súvislosti boli Okresnému súdu Banská Bystrica v poslednom období doručené rozhodnutia krajských súdov (Krajský súd v Košiciach, Krajský súd v Trnave) týkajúce sa kompetenčných konfliktov dvoch súdov, nesúhlasov s postúpením vecí.

- 1) **Uznesením sp. zn. 5NcC/4/2018 zo dňa 06. 02. 2018 Krajský súd v Košiciach** o kompetenčnom konflikte dvoch súdov rozhodol tak, že na konanie je miestne príslušný Okresný súd Banská Bystrica. Krajský súd v predmetnom rozhodnutí uviedol, že spis bol Okresnému súdu Košice II. postúpený v zmysle § 14 CSP ako všeobecnému súdu fyzickej osoby a vychádzajúc z § 40 CSP určujúceho, kedy je súd oprávnený z vlastnej iniciatívy skúmať miestnu príslušnosť a kedy na námietku účastníka (§41) zistil, že žalovaný námietku miestnej príslušnosti nepodal a Okresný súd Banská Bystrica miestnu príslušnosť nebol oprávnený skúmať bez návrhu.

K uvedenému Okresný súd Banská Bystrica uvádza, že v konaní vedenom pod sp. zn.7Up/289/2017 postúpil súd vec Okresnému súdu Košice II. a to s poukazom na § 10 ods. 3 ZoUK a § 14 CSP. Okresný súd teda pri postúpení veci aplikoval ustanovenie § 10 ods. 3 ZoUK ako procesného predpisu, ktorý upravuje okrem iného aj príslušnosť súdu a postup súdu v upomínacom konaní. Okresný súd Banská Bystrica v predmetnom postúpení veci neaplikoval ust. § 40 CSP a ani § 41 CSP. Krajský súd sa však v uznesení sp. zn. 5NcC/4/2018 zo dňa 06. 02. 2018 skúmaním príslušnosti podľa § 10 ods. 3 ZoUK vôbec nezaoberal.

Ak by automaticky bol vždy na konanie miestne príslušný Okresný súd Banská Bystrica, znenie druhej vety § 10 ods. 3 a v § 14 ods. 3 ZoUK („ak príslušným na jej prejednanie je súd podľa § 2 (teda Okresný súd Banská Bystrica), súd žalobcu upovedomí o pokračovaní v konaní“) by bolo v zákone nadbytočné.

- 2) **Uznesením sp. zn. 21Ncb/2/2018 zo dňa 03. 04. 2018 Krajský súd v Trnave** o nesúhlase Okresného súdu Piešťany s postúpením vecí Okresným súdom Banská Bystrica rozhodol tak, že nesúhlas Okresného súdu Piešťany s postúpením vecí je dôvodný. V predmetnom uznesení krajský súd okrem iného uviedol, že z výpisu u obchodného registra žalovaného vyplýva, že od 07. 07. 2017 do 28. 11. 2017 mal sídlo zapísané na adrese X, ktoré sa až dňa 29. 11. 2017 zmenilo na adresu sídla Y z čoho vyplýva, že pri použití právnej úpravy uvedenej v § 36 ods. 2 CSP príslušným súdom podľa okolností v čase začatia konania bol Okresný súd Bratislava 1. Skutočnosť, že v priebehu konania došlo k zmene adresy sídla žalovaného, nemá preto na posúdenie miestnej príslušnosti súdu žiaden vplyv, na čo poukázal i Okresný súd

Piešťany. Krajský súd v Trnave pri rozhodovaní vzal do úvahy právnu úpravu vyplývajúcu z ust. § 3 ods. 1 ZoUK, podľa ktorého konanie sa začína podaním návrhu na vydanie platobného rozkazu. Návrh bol podaný dňa 27. 09. 2017, ktorým sa konanie začalo a tak podľa § 14 ods. 3 CSP Okresný súd Banská Bystrica mal vec postúpiť na prejednanie súdu príslušnému v čase začatia konania, ktorým je jednoznačne Okresný súd Bratislava 1. Ide práveo to, aby na základe iniciatívy žalobcu, spočívajúcej v podaní návrhu na pokračovanie v konaní, upomínací súd Okresný súd Banská Bystrica postúpil vec na ďalšie konanie súdu miestne príslušnému, ide o pokračovanie v konaní a v čase začatia konania, čo bolo dňa 27. 9. 2017, bol príslušným vo veci Okresný súd Bratislava. Na základe vyššie uvedeného Krajský súd v Trnave rozhodol s tým, že nesúhlas Okresného súdu Piešťany s postúpením veci je dôvodný a príslušným na konanie je Okresný súd Bratislava 1.

K uvedenému Okresný súd Banská Bystrica uvádza, že v prípade ak žalobca navrhne pokračovanie v konaní na súde príslušnom s poukazom na ustanovenia o osobitnej miestnej príslušnosti podľa § 19 CSP (nie s poukazom na § 13 CSP), môže dotknutý súd, na ktorý bola takto vec postúpená, vyjadriť úspešne nesúhlas s postúpením veci pre miestnu nepríslušnosť napr. s poukazom na § 13 CSP?

Tiež je nejednotný výklad ohľadom začiatku samotného konania a s tým spojenej otázky určenia miestnej príslušnosti súdu na prejednanie veci, a to či teda miestnu príslušnosť súdu treba posudzovať k okamihu podania návrhu na upomínacie konanie vychádzajúc z ustanovení CSP alebo (ako výnimku upravenú v upomínacom konaní) v čase, keď sa súd v upomínacom konaní zaoberá otázkou postúpenia veci (a to v čase, keď postupuje vec po podaní odporu, príp. po nedoručení platobného rozkazu), keďže v čase podania návrhu na upomínacie konanie miestnu príslušnosť Okresný súd v Banskej Bystrici ako súd kauzálny príslušný v upomínacom konaní neskúma.

Podľa § 15 ods. 4 ZoUK sa počas konania neprihliada na námietku miestnej, vecnej a kauzálnej príslušnosti.